

Nº 8 OCTUBRE - DESEMBRE 18

L'AGREST

INFO trimestral del Parc Natural de la Tinença de Benifassà

01

Canvi climàtic

02

BRIGADES DE
MANTENIMENT I
CONSERVACIÓ

03

COMUNICACIÓ,
DIVULGACIÓ I
EDUCACIÓ
AMBIENTAL

05

PLUGES AL PARC
NATURAL

07

PROJECTE DE
REINTRODUCCIÓ
DEL CREBALÒS
A LA TINENÇA

09

TURISME
RESPONSABLE per
ITINERANTUR

Canvi climàtic

Quan es parla de canvi climàtic ens ve a la ment l'ós polar surant en un minúscul tros de gel, un arbre sec enmig de l'àrid desert o imatges de ciutats costaneres engolides per la mar.

Sense arribar a aquests extrems, la zona mediterrània ja ha experimentat alteracions i al Parc Natural es comencen a notar alguns canvis.

En aquest i en els posteriors butlletins parlarem dels efectes d'aquest canvi i dels treballs que es duen a terme al Parc per a tractar de pal·liar les seues conseqüències.

BRIGADES DE MANTENIMENT I CONSERVACIÓ

Durant aquest trimestre destaquen els treballs de manteniment de la pista que uneix Vallibona i Castell de Cabres, la ruta oficial roja, la pista del barranc de les Ferreres i la senda de les coves de Bel.

També s'ha començat a treballar en el tram de la Rogativa de Vallibona a Pena-Roja de Tastavins que discorre dins del Parc Natural.

Per altra banda, s'han llevat roques caigudes en camins després de les intenses pluges d'octubre i novembre.

Quant a la conservació, s'han millorat les fonts del Teix, de la Figuera i de Montsó, i s'ha comprovat l'estat de diversos punts d'aigua. A més a més, s'ha comprovat l'estat d'una plantació del LIFE Renaix el bosc en l'entorn de la Font de Montsó.

Respecte al patrimoni cultural, s'ha condicionat el pou del corral de l'Obaga.

COMUNICACIÓ, DIVULGACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

Durant la tardor hem realitzat diverses activitats.

Dins de la campanya *Consumeix amb responsabilitat, protegeix els nostres hàbitats*, vam fer la ruta que porta de Fredes fins al Portell de l'Infern. Aquesta activitat també estava inclosa en els *Itineraris per les Terres de Cruïlla*.

Per a celebrar el *Dia internacional de les muntanyes*, vam pujar a la serra de la Creu des del Bellestar.

També hem visitat dues vegades les pintures rupestres de la cova dels Rossegadors en col·laboració amb l'oficina de turisme de la Pobla de Benifassà. Una de les ocasions va ser especial, ja que estava dins de les activitats del *Dia internacional de la diversitat funcional* i vam poder utilitzar un material adaptat per a discapacitats visuals molt interessant.

A més, vam realitzar una ruta senderista per l'entorn de Vallibona, gaudint del riu Cervol, i dels molins i masos que l'envolten.

Pots consultar l'agenda d'activitats i subscriure't al nostre web.

Quant a l'**educació ambiental**, vam celebrar la *Setmana europea de la prevenció de residus* amb una activitat junt amb els xiquets del col·legi "El Coll" de la Pobla de Benifassà.

Al Parc Natural hem patit un període llarg en què les precipitacions han sigut escasses. Això s'ha traduït, a més dels efectes adversos per a la flora i fauna, en una absència d'aigua en pous i fonts, problemes d'abastiment en algunes localitats i la imatge de l'embassament d'Ulldecona pràcticament buit durant un any.

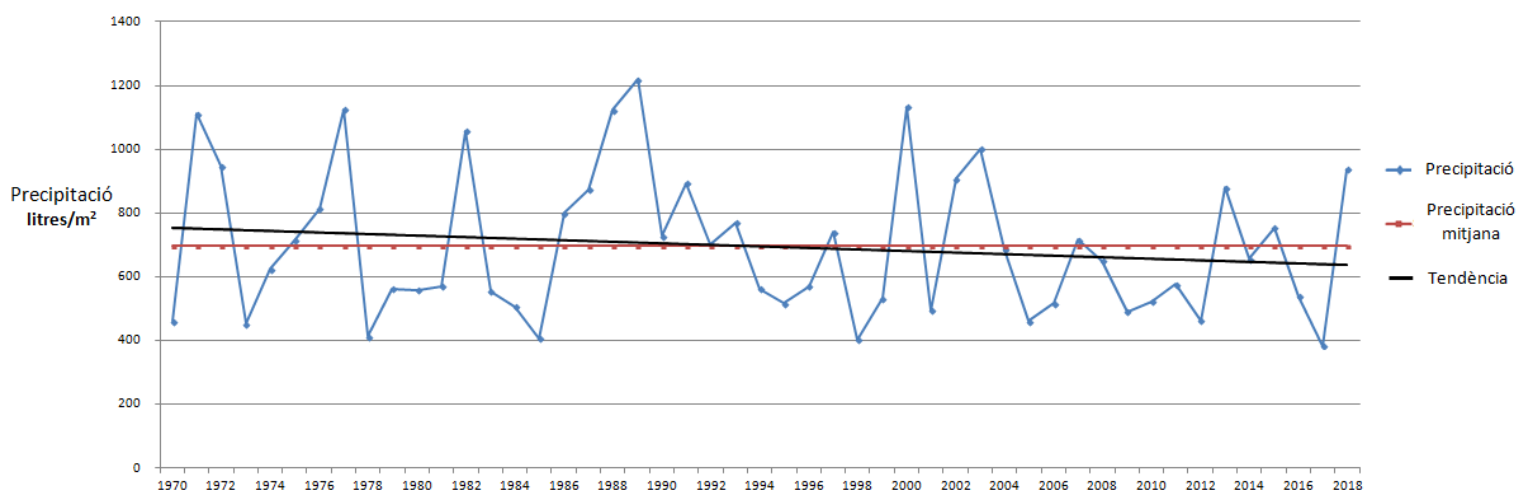
Algunes èpoques han sigut molt seques, com la tardor del 2017 en la qual en l'observatori de la Colònia Europa (Fredes) únicament es van registrar 41,8 l/m².

SET	OCT	NOV	DES	
6,6 l/m ²	24,8 l/m ²	3,8 l/m ²	6,6 l/m ²	41,8 l/m²

És sabut que en l'àmbit mediterrani els períodes de sequera són habituals, però en un context de canvi climàtic és un aspecte preocupant.

Per sort, aquesta tardor ha plogut molt. Entre octubre i novembre han caigut més de 400 l/m² i la situació ha millorat. Ja podem veure l'embassament ple de nou.

La següent gràfica mostra l'evolució de les precipitacions en la zona de l'embassament des de 1970.

Gràfica elaborada pel PN de la Tinença de Benifassà amb dades del Centre d'Estudis Ambientals del Mediterrani i de la Confederació Hidrogràfica del Xúquer

S'aprecia una tendència descendent en les precipitacions i uns pics màxims menys acusats. També es comprova que bona part dels últims anys se situen per davall de la mitjana (695,5 l/m²).

Recentment, estudis de la Universitat de València i la d'Alacant mostren que si en el mediterrani el canvi climàtic serà intens, ho serà més encara a les muntanyes que al litoral. Quant a les precipitacions, destaquen aspectes que ens resulten familiars:

- El pas de borrasques d'oest a est de la península Ibèrica es veu cada vegada més obstaculitzat, la qual cosa afecta a l'arribada de pluges a les muntanyes de l'interior.

- Els esporàdics temporals de Llevant assoleixen punts del litoral amb major torrencialitat i arriben afeblits a les zones d'interior, que són clau per a la recàrrega d'aigua.

Des del Parc Natural es duen a terme treballs de condicionament de fonts per a afavorir la presència d'aigua. Al mateix temps, s'estan revisant diferents punts que estaven secs per a comprovar el seu estat després de les últimes pluges.

PROJECTE DE REINTRODUCCIÓ DEL TRENICALÒS A LA TINENÇA

El dia 16 de novembre es van alliberar dos trencalossos adults al Parc Natural de la Tinença de Benifassà provinents del Pirineu.

Aquests trencalossos havien sigut capturats prèviament, marcats i equipats amb emissors satèl·lits per a constatar que no formen part de cap grup reproductor. Van ser batejats amb el nom d'Esera la femella i Otal el mascle.

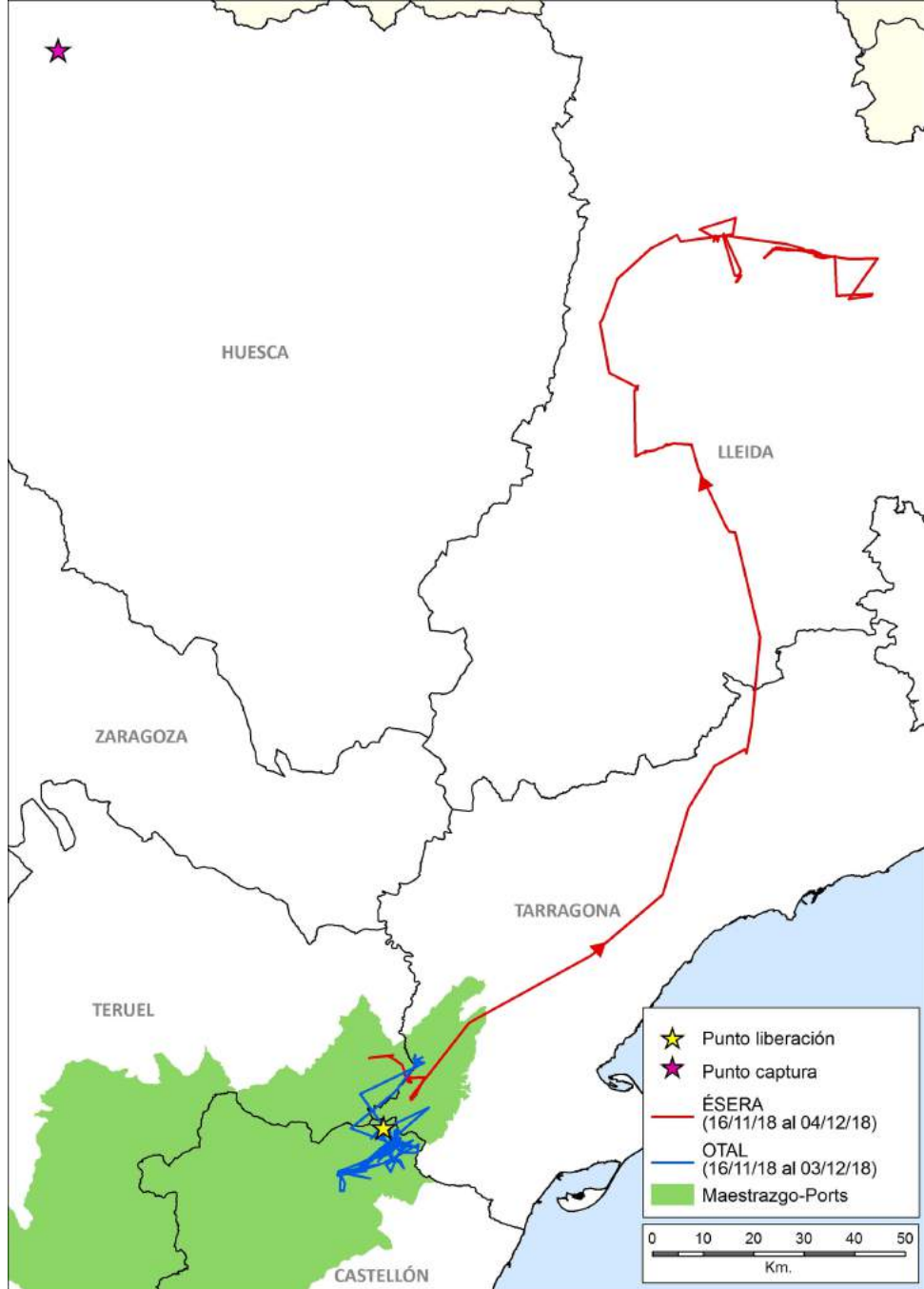
En aquesta ocasió, l'alliberament va tindre lloc dins de la Reserva Biològica del "Mas del Peraire" de la Fundació Enrique Montoliu.

El dia 21, 'Esera' va començar el viatge de retorn al Pirineu, passant per les muntanyes de Prada de Conflent i arribant el 22 al Prepirineu en la zona de la serra de Boumort a Lleida. Les últimes notícies que tenim són que s'està desplaçant, a poc a poc, cap a Aragó pel límit dels Pirineus entre França i Espanya.

'Otal' està tenint un comportament diferent. Encara continua pel territori, fins i tot s'ha deixat fotografiar en diferents ocasions.

En el mapa de la dreta es veuen els punts de captura i d'alliberament dels trencaossos, i els seus desplaçaments al llarg de les tres setmanes posteriors a l'arribada al Parc Natural.

En el web del Parc Natural trobareu la Gaseta del Crebalòs, un full informatiu amb més informació del projecte com per exemple l'evolució d'Alòs i Amic, els dos polls introduïts al maig en la Tinença.

EL TURISME RESPONSABLE: UNA MANERA DIFERENT DE VIATJAR

Per ITINERANTUR

Segons tots els indicadors, les noves tipologies turístiques alternatives al turisme de sol i platja massificat -com el turisme cultural, el turisme actiu i el turisme de naturalesa- mostren clares tendències a l'alça. Hi ha també una creixent sensibilitat dels turistes respecte de l'estat en el qual es troben els mitjans natural i cultural que envolten als seus llocs de vacances. En aquest context, **el turisme responsable** es podria considerar com un conjunt d'iniciatives que aposten pel turisme local, assossegat, de naturalesa i cultura, que veritablement dinamitzen a la població del lloc que es visita perquè siga aquesta la que decidisca com vol que es conega la seua terra. Porta implícit, a més, un compromís amb el desenvolupament equilibrat de les societats locals perquè tots puguem gaudir sempre dels paisatges en bon estat de conservació que encara ens queden.

Això no és res nou i, encara que ens està costant una mica aprendre-ho, cada vegada ja som més els que, com en Itinerantur, ens apuntem a aquesta filosofia i manera de fer turisme. En 2002, deu anys després de la famosa cimera **"ECO-92"** de **Rio de Janeiro** (naixement del concepte "Desenvolupament Sostenible"), es van celebrar a Sud-àfrica dues grans trobades internacionals relacionades amb el desenvolupament humà i el medi ambient: la Cimera Mundial sobre Desenvolupament Sostenible "Rio+10"; i la **Primera Conferència Internacional sobre Turisme Responsable en els Llocs de Destinació**. En ella van participar l'Organització Mundial del Turisme, el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient i l'Oficina de les Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura (UNESCO), entre altres.

Animats per Harold Goodwin, investigador de la Universitat Metropolitana de Leeds i director del **Centre Internacional per al Turisme Responsable**, els participants van acordar els principis bàsics d'aquest tipus de turisme, que es resumeixen en el següent:

"CREAR MILLORS LLOCS PER A LA VIDA DE LA GENT ÉS CREAR MILLORS DESTINACIONS PER A VISITAR".

El turisme responsable es basa en un tipus de turisme i de viatges que:

1. Minimitza els impactes negatius sobre el medi ambient, la societat i la cultura.
2. Genera majors beneficis econòmics per a la població local i, millorant les condicions i l'accés a la indústria, millora el benestar de les comunitats receptores.
3. Involucra a la població local en la presa de decisions sobre la seua vida i els seus estils de vida.
4. Contribueix positivament a la conservació del llegat natural i cultural i al manteniment de la diversitat mundial.
5. Proveeix experiències més plaents als turistes a través de connexions més profundes amb la població local, i un major enteniment de la cultura local i dels seus problemes ambientals.
6. Permet l'accés de persones amb discapacitats físiques.
7. És culturalment sensible, promovent el respecte entre turistes i poblacions locals.

A la província de **Castelló el turisme responsable i experiencial es va obrint camí pas a pas**. No obstant això, encara existeix el mal anomenat turisme “de naturalesa”, basat moltes vegades en una descàrrega d'adrenalina cega, sorda i muda en entorns més o menys naturals que pateixen, directament o indirectament, les conseqüències d'aquest tipus de turisme actiu, per exemple, quan et puguen en un 4x4 fins al naixement d'un riu, destrossant sendes, erosionant el sòl, xafant vegetació, espantant qualsevol forma de vida animada que hi haja al teu voltant. T'emboteixen en un neoprè i t'ajusten cordes, arnesos, casc, sabatilles de goma. Et llancen per barrancs, saltes d'un pont, caus a l'aigua i acabes surant. Crides dues o tres vegades i en acabar t'eixugues amb la teua tovallola, et fiques al cotxe de nou i tornes a la teua casa sense pràcticament saber on has estat, com es deia el riu, el poble o la planta que has trepitjat quan agafaves impuls per a caure més lluny en el toll. I amb això no diem que aquestes activitats no puguen realitzar-se en el

medi natural. La clau està en com es fan. El turisme responsable recull totes les iniciatives que aposten pel turisme local, la sostenibilitat real, lent (“slow tourism” en anglés), de naturalesa i cultura, divulgant i donant a conèixer els valors del territori, dinamitzant veritablement la població del lloc que es visita perquè siga aquesta la que decidisca com vol que el foraster conega la seua terra, compromesos amb el

desenvolupament equilibrat de la vida rural perquè tots puguem gaudir sempre dels paisatges en bon estat de conservació que encara ens queden. Això és **turisme experiencial, responsable, 100% ecològic. Un tipus de turisme que et deixa un no-sé-què a l'interior** que no saps bé com explicar, però una vegada ho has provat, sempre vols més.

En resum, el turisme responsable és una eina que pot ajudar la conservació del nostre patrimoni natural i cultural a través de la seua posada en valor, i pot frenar el despoblament que pateixen les nostres comarques interiors mitjançant l'activació socioeconòmica de la zona de destinació, permetent-nos descobrir i conèixer llocs únics i sorprenents.

ITINERANTUR

Empresa certificada amb la
Marca Parcs Naturals

Vols col·laborar amb nosaltres?... envia els teus articles d'opinió a la següent adreça:

parque_tinenbenifassa@gva.es

Redacció: equip tècnic del PN

Centre d'interpretació del PN
c/ Trascasa, 2. El Ballestar (Castelló)

Parc Natural de la Tinença de Benifassà

964 715 720 - 650 412 497
parque_tinenbenifassa@gva.es

www.parquesnaturales.gva.es/ca/web/pn-tinenca-de-benifassa